

ارتباط بین مقادیر تستوسترون، اندیس‌های آناتومیک و هیستومورفومتريک بیضه با
میزان لیپیدها و لیپوپروتئین‌های سرم خون در موش سوریعلی لویی منفرد^۱، سیمین فاضلی پور^۲^۱ استادیار، گروه علوم پایه، دانشکده پیرادامپزشکی، دانشگاه ایلام^۲ دانشیار، گروه علوم پایه، دانشکده پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد پزشکی تهران

چکیده

سابقه و هدف: نشان داده شده است که اجزای تشکیل دهنده جیره غذایی و نوع اسیدهای چرب غیر اشباع آن می‌تواند موجب افزایش اسپرماتوزن و بهبود کیفیت اسپرماتوزوئید در حیوانات و پرندگان گردد. در این تحقیق، ارتباط بین میزان تستوسترون، اندیس‌های آناتومیک و هیستومورفومتريک بیضه با مقادیر سرمی لیپید و لیپوپروتئین در موش سوری ارزیابی گردید.

روش بررسی: در این مطالعه تجربی، به منظور بررسی ارتباط بین میزان تستوسترون، اندیس‌های آناتومیک و هیستومورفومتريک بیضه با مقادیر سرمی لیپید و لیپوپروتئین، ۶۰ سر موش سوری نر بالغ سالم با سن تقریباً یکسان به طور تصادفی انتخاب شد. برای اندازه‌گیری غلظت سرمی تستوسترون، لیپید و لیپوپروتئین، پس از آسان‌کشی حیوانات، نمونه خون از طریق پونکسیون قلب اخذ شد. کلسترول و تری‌گلیسرید تام به روش آنزیمی، لیپوپروتئین‌ها به روش رسوب‌دهی و میزان تستوسترون به روش رادیوایمونواسی اندازه‌گیری شد. اندیس‌های آناتومیک شامل وزن، محیط اسکروتوم، طول و عرض بیضه اندازه‌گیری شد. جهت بررسی هیستومورفومتريک، مقاطع پارافینی ۵ میکرونی تهیه و با روش هماتوکسیلین-ئوزین رنگ آمیزی شد. داده‌ها با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون تحلیل شد.

یافته‌ها: از بین لیپیدها و لیپوپروتئین‌های مختلف تنها میزان سرمی HDL-C با قطر سلول‌های لیدیگ بیضه، قطر لوله‌های اسپرم‌ساز، ارتفاع اپیتلیوم زایا، محیط اسکروتوم و همچنین مقادیر تستوسترون همبستگی مثبت داشت. مقادیر سرمی تری‌گلیسرید و VLDL-C با قطر سلول‌های لیدیگ بیضه و میزان ارتفاع اپیتلیوم زایای بیضه همبستگی منفی داشت. همچنین مقادیر سرمی تری‌گلیسرید با وزن بیضه همبستگی مثبت نشان داد.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج این مطالعه می‌توان اظهار کرد اندیس‌های آناتومیک و هیستومورفومتريک بیضه با مقادیر سرمی HDL-C رابطه مثبت، اما با سطح سرمی تری‌گلیسرید و VLDL-C رابطه منفی دارند.

واژگان کلیدی: لیپید، لیپوپروتئین، بیضه، تستوسترون، موش.

مقدمه

نشان داده شده است که ترکیب فسفولیپیدهای غشای اسپرماتوزوئید ضمن اینکه پیش‌نیاز عملکرد طبیعی سلول

است، نقش بسیار مهمی در بارورسازی سلول جنسی ایفا می‌کند (۱). همچنین Speake و همکاران (۲۰۰۳) گزارش کرده‌اند که افزودن مکمل‌های غذایی محتوی اسیدهای چرب غیراشباع مناسب به خوراک دام و طیور موجب افزایش اسپرماتوزن، اصلاح ساختار کیفی اسپرماتوزوئید و بالا رفتن میزان باروری می‌شود (۲). از طرف دیگر Gulaya و همکاران اثبات کرده‌اند که یکی از دلایل ناباروری مردان تغییر اجزای

آدرس نویسنده مسئول: ایلام، گروه علوم پایه، دانشکده پیرادامپزشکی دانشگاه ایلام، علی لویی منفرد

(email: alm722@gmail.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۱/۷/۱۳

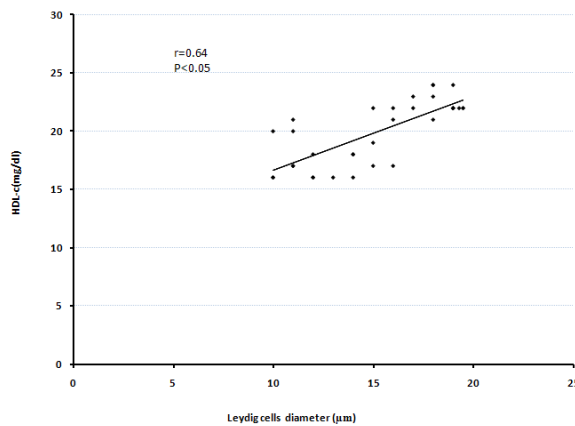
تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۱/۱۱/۲۹

فسفولیپیدی و ترکیب اسیدهای چرب غشای اسپرماٹوزوئید می‌باشد (۳). علاوه بر این محققین گزارش نموده‌اند که افزایش سطح تری‌گلیسرید سرم موجب کاهش تحرک اسپرماٹوزوئید در انسان (۴) و اختلال در انجام واکنش آکروزومی در سر اسپرماٹوزوئید خرگوش (۵) می‌شود. لیپوپروتئین‌ها وظیفه جابجایی چربی‌هایی از قبیل کلسترول را بین بافت ترشح کننده آن و اندامهای هدف بر عهده دارند. جذب لیپید در ارگان هدف عمدتاً با واسطه گیرنده‌های لیپوپروتئین صورت می‌گیرد (۶، ۷). همچنین لیپوپروتئین‌ها میزان عرضه استرول مورد نیاز برای انجام برخی از فعالیت‌های سلولی از جمله شکل‌گیری غشاءها و سنتز هورمون‌های استروئیدی را تنظیم می‌کنند (۶). با توجه به اینکه در مورد وجود ارتباط بین مقادیر لیپیدها و لیپوپروتئین‌های سرم خون با میزان تستوسترون، اندیس‌های آناتومیک و هیستومورفومتريک بیضه در موش‌های سوری مطالعه جامعی صورت نگرفته است، بررسی حاضر صورت گرفت.

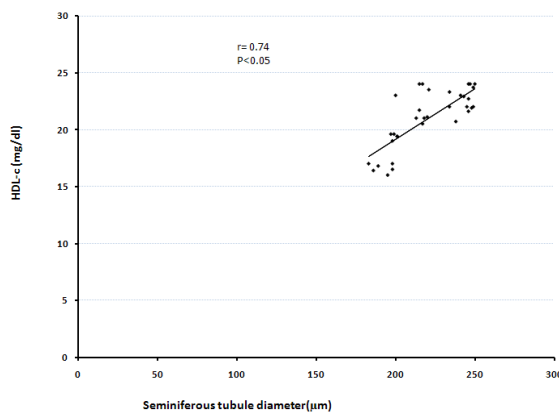
مواد و روشها

آزمایشات مربوط به این تحقیق تجربی در محل دانشکده پیرادامپزشکی دانشگاه ایلام صورت گرفت. برای انجام این آزمایش در مرداد ماه ۱۳۹۰، از مرکز پرورش و نگهداری حیوانات آزمایشگاهی دانشکده پیرادامپزشکی ایلام، تعداد ۶۰ سر موش سوری نر بالغ سالم با سن تقریباً یکسان (۳/۵ ماه) و با وزن اولیه ۳۸-۳۳ گرم به طور تصادفی انتخاب شد. پس از فراهم کردن شرایط زیستی مناسب (۱۲ ساعت روشنایی، ۱۲ ساعت تاریکی، دمای ۲۴-۲۲ درجه سانتی‌گراد، آب و غذا به طور نامحدود) به مدت یک هفته به منظور عادت کردن به محیط، نگهداری شدند. حیوانات مورد مطالعه در تمام طول حیات خود از رژیم غذایی یکسان محتوی پروتئین و چربی از طریق پلت خوراک حیوانات آزمایشگاهی تغذیه می‌شدند. برای اندازه‌گیری غلظت سرمی تستوسترون، لیپید و لیپوپروتئین، پس از آسان‌کشی حیوانات با استفاده از کلروفرم، نسبت به اخذ نمونه خون از طریق پونکسیون قلب اقدام شد. برای این کار حیوانات به مدت ۱۴-۱۰ ساعت در حالت ناشتا قرار داده شدند، سپس به میزان ۵ میلی‌لیتر نمونه خون گرفته شد. برای جدا سازی سرم، نمونه‌های جمع‌آوری شده خون به مدت ۲۰ دقیقه و ۲۵۰۰ rpm سانتریفوژ گردید. سپس سرم نمونه‌ها با کمک سمپلر جمع‌آوری و در میکروتیوب‌های

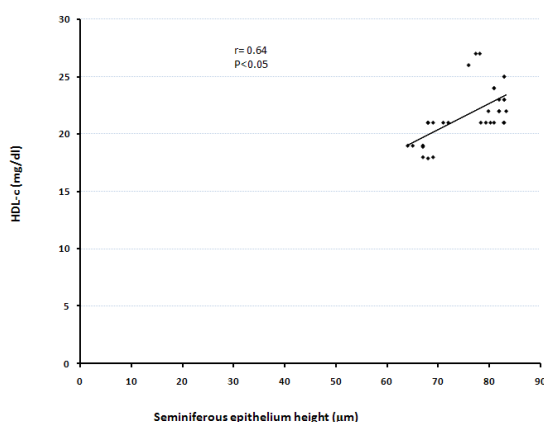
استریل ریخته و تا زمان اندازه‌گیری لیپیدهای سرم و هورمون تستوسترون در فریزر ۲۰- درجه سانتی‌گراد نگهداری شد. برای تعیین میزان کلسترول و تری‌گلیسرید تام سرم از کیت‌های تجارتي شرکت پارس آزمون استفاده شد. بدین منظور، معرف یا معرف‌های مربوطه طبق دستورالعمل کیت تهیه و کلسترول تام به روش آنزیمی کلسترول اکسیداز و تری‌گلیسرید تام به روش آنزیمی گلیسرول فسفات دهیدروژناز اندازه‌گیری شدند. کلسترول موجود در لیپوپروتئین‌های با چگالی بسیار کم (VLDL-c)، با چگالی کم (LDL-c) و با چگالی بالا (HDL-c) به روش دستی و با کیت‌های شرکت زیست‌شیمی اندازه‌گیری شدند. بدین منظور، برای تعیین میزان HDL-c از روش رنگ‌سنجی و بر اساس رسوب LDL-c و VLDL-c به وسیله معرف رسوب‌دهنده استفاده شد. سپس HDL-c در لایه شفاف فوقانی با روش آنزیمی توسط دستگاه اسپکتوفتومتر (Shimadzu-UV.120, Japan) اندازه‌گیری شد. برای اندازه‌گیری LDL-c از روش آنزیمی و رنگ‌سنجی استفاده شد. برای این کار ابتدا LDL-c به وسیله هیپارین رسوب می‌کند و بعد از سانتریفوژ، لیپوپروتئین‌های با چگالی بالا و بسیار کم بر روی سطح شناور قرار می‌گیرند و پس از اندازه‌گیری آنها به روش آنزیمی و کسرشان از کلسترول تام، مقدار LDL-c به دست می‌آید. میزان VLDL-c از کسر مجموع مقادیر LDL-c و HDL-c از کلسترول تام به دست آمد (۸). برای اندازه‌گیری میزان سرمی هورمون تستوسترون، نمونه‌های خون حیوانات با استفاده از روش رادیوایمنواسی و کیت تجاری هورمون تستوسترون (Immunotech SA, France, PI-1119) و دستگاه گاماکانتر (LKB, Sweden) بررسی شدند. بلافاصله پس از آسان‌کشی، بیضه راست حیوانات از بدن خارج و اندیس‌های آناتومیک شامل وزن با ترازوی الکترونیکی دیجیتال، محیط اسکروتوم، طول و عرض بیضه با استفاده از کولیس الکترونیکی دیجیتال اندازه‌گیری شد. جهت انجام مطالعات بافت‌شناسی و تهیه مقاطع بافتی، نمونه‌هایی به ضخامت ۰/۵ سانتی‌متر از سه قسمت سری، میانی و دمی بیضه هر حیوان برداشت و به مدت یک روز در محلول تثبیت کننده فرمالین ۱۰٪ قرار داده شد. برای به حداکثر رساندن تعداد برش‌های مناسب لوله‌های اسپرم‌ساز در مقطع عرضی، بیضه‌ها در جهت محور طولی برش داده شدند. پس از انجام مراحل معمول آمادش بافتی، از هر بیضه پنج مقطع پارافینی ۵ میکرومتری تهیه و با روش

نمودار ۱- ارتباط بین میزان غلظت سرمی HDL-C و قطر سلول‌های لیدیک در ساختار بافتی بیضه موش سوری. در این نمودار بین میزان غلظت سرمی HDL-C و قطر سلول‌های لیدیک در ساختار بافتی بیضه همبستگی مثبت مشاهده می‌شود.

نمودار ۲- ارتباط بین میزان غلظت سرمی HDL-C و قطر لوله‌های اسپرم ساز بیضه موش سوری. در این نمودار بین میزان غلظت سرمی HDL-C و قطر لوله‌های اسپرم ساز همبستگی مثبت مشاهده می‌شود.

نمودار ۳- ارتباط بین میزان غلظت سرمی HDL-C و ارتفاع اپیتلیوم زایای لوله‌های اسپرم ساز بیضه موش سوری. در این نمودار بین میزان غلظت سرمی HDL-C و ارتفاع اپیتلیوم زایای لوله‌های اسپرم ساز بیضه همبستگی مثبت مشاهده می‌شود.

هماتوکسیلین-اُوزین رنگ آمیزی گردید (۹). مقاطع بافتی حاصله با استفاده از میکروسکوپ نوری (Nikon Eclipse E800, Tokyo, Japan) متصل به کامپیوتر و دوربین دیجیتال (Sony camera, Tokyo, Japan)، مورد بررسی و عکس‌برداری قرار گرفتند. برای انجام مطالعات هیستومورفومتریک، ۹۰ مقطع عرضی کاملاً یا تقریباً مدور از لوله‌های اسپرم ساز و همچنین بافت بینابینی بیضه (سلول‌های لیدیک) در هر حیوان به طور تصادفی انتخاب و عکس‌برداری گردید. فتومیکروگراف‌های حاصل با استفاده از نرم افزار آنالیز تصویر Motic 2002 تحت بررسی هیستومتری و سیتومتری قرار گرفتند. با استفاده از نرم افزار، مساحت تمام لوله‌های اسپرم ساز موجود در هر فیلد میکروسکوپی از مساحت کل فیلد کسر شد؛ در نتیجه مساحت لوله‌های اسپرم ساز و بافت بینابینی بیضه مشخص شد. این کار برای پنج مقطع مختلف از هر نمونه تکرار شد. برای تعیین قطر لوله‌های اسپرم ساز و همچنین میزان ارتفاع اپیتلیوم زایا مقاطع عرضی کاملاً یا تقریباً مدور انتخاب و با استفاده از نرم افزار در پنج نقطه از هر مقطع اندازه‌گیری صورت گرفت. علاوه بر این، در همه نمونه‌ها میانگین تعداد و قطر هسته سلول‌های لیدیک، سرتولی، اسپرماتوگونی، اسپرماتوسیت اولیه و اسپرماتید به ازای شمارش ۱۰۰ عدد از آن در هر ۱۰۳ میلی‌متر از بافت بیضه تحت بزرگ‌نمایی میکروسکوپی ۴۰۰ اندازه‌گیری و ثبت شد (۹، ۱۰). به منظور تحلیل آماری نتایج و برای بررسی وجود ارتباط بین مقادیر سرمی لیپیدها و لیپوپروتئین‌های سرم با غلظت سرمی تستوسترون و شاخص‌های آناتومیک و هیستومورفومتریک بیضه، از برنامه کامپیوتری SPSS 16 و آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد.

یافته‌ها

از بین لیپیدها و لیپوپروتئین‌های مختلف، میزان سرمی HDL-C با قطر سلول‌های لیدیک بیضه (نمودار ۱)، قطر لوله‌های اسپرم ساز (نمودار ۲)، ارتفاع اپیتلیوم زایا (نمودار ۳)، محیط اسکروتوم (نمودار ۴) و همچنین مقادیر تستوسترون (نمودار ۵) همبستگی مثبت داشت. مقادیر سرمی تری‌گلیسرید و VLDL-C با قطر سلول‌های لیدیک بیضه (نمودار ۶ و ۷) و میزان ارتفاع اپیتلیوم زایای بیضه (نمودار ۸ و ۹) همبستگی منفی داشت. همچنین مقادیر سرمی تری‌گلیسرید با وزن بیضه (نمودار ۱۰) همبستگی مثبت نشان داد.

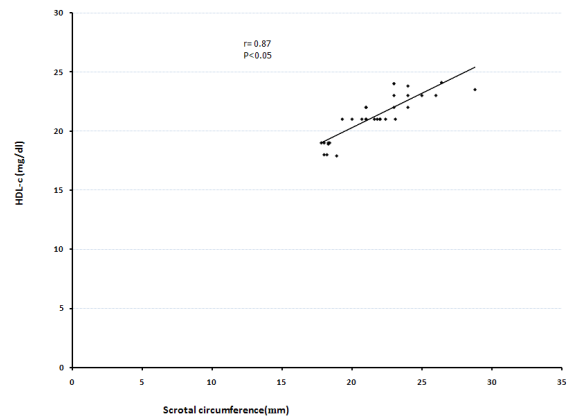
بحث

در مطالعه حاضر آزمون همبستگی نشان داد که از بین لیپیدها و لیپوپروتئین‌های مختلف تنها میزان سرمی HDL-C با قطر سلول‌های لیدیک بیضه، قطر لوله‌های اسپرم‌ساز، ارتفاع اپیتلیوم زایا، محیط اسکروتوم و همچنین مقادیر تستوسترون همبستگی مثبت دارد، بنابراین شاید بتوان گفت که در حیوانات مورد بررسی، عمدتاً HDL-C در مقایسه با سایر لیپیدها و لیپوپروتئین‌های سرم برای ساخت تستوسترون در شبکه‌های آندوپلاسمی صاف سلول‌های لیدیک بافت بیضه به کار می‌رود (۱۱). در این مورد محققین نشان داده‌اند که سلول‌های لیدیک بیضه موش صحرایی برای استروئیدوژنز عمدتاً کلسترول موجود در HDL-C را مورد استفاده قرار می‌دهند (۱۲). این نتایج با یافته‌های محققین دیگر در مورد وجود ارتباط مثبت بین تعداد و اندازه سلول‌های لیدیک با میزان تستوسترون سرم در گاوهای نر برهمن (۱۳) و همچنین سگ و حیوانات آزمایشگاهی (۱۱) مطابقت دارد. دلیل این امر ساخت و ترشح هورمون تستوسترون در شبکه‌های آندوپلاسمی صاف سلول‌های لیدیک است. مهم‌ترین استدلال - هایی که در مورد به کارگیری HDL-C در مقایسه با سایر لیپوپروتئین‌های سرم برای ساخت تستوسترون در بافت بیضه می‌توان نمود موارد ذیل است:

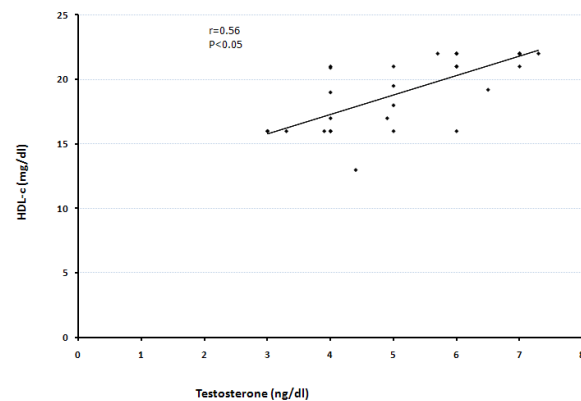
الف- از نظر ساختار بیوشیمیایی، HDL-C در بین بقیه لیپوپروتئین‌ها دارای بیشترین درصد فسفولیپید و کمترین درصد تری گلیسرید است (۱۴)، بنابراین هیدرولیز HDL-C توسط لیپوپروتئین لیپاز سرمی منجر به تولید مقادیر فراوانی فسفولیپید می‌شود. فسفولیپید حاصله به راحتی از سدهای لیپیدی اکثر بافت‌ها از جمله بیضه عبور می‌نماید (۱۵).

ب- تعداد گیرنده‌های بافتی و تئوری آندوسیتوز وابسته به گیرنده HDL-C، یکی دیگر از علل قابل طرح برای اثرات مثبت HDL-C بر روی فعالیت آندوکرینی بافت بیضه می‌باشد. در این مورد، برخی محققین تعداد گیرنده‌های HDL-C در بافت‌های مختلف را مطالعه کرده و نشان داده‌اند که ورود HDL-C به سلول‌های گرانولوزای تخمدان (۱۵) و همچنین سلول‌های کورتکس آدرنال (۷) عمدتاً بر اساس آندوسیتوز وابسته به گیرنده می‌باشد. بنابراین می‌توان گفت که ممکن است تعداد گیرنده‌های HDL-C در بافت بیضه بیشتر از گیرنده‌های سایر لیپیدها و لیپوپروتئین‌ها باشد.

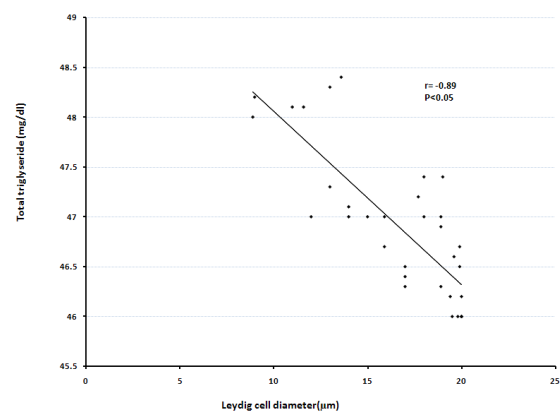
ج- اثبات شده است که سلول‌های سرتولی نقش تغذیه سلول - های جنسی موجود در بیضه با مواد مغذی مختلف منجمله

نمودار ۴- ارتباط بین میزان غلظت سرمی HDL-C و اندازه محیط اسکروتوم بیضه موش سوری. در این نمودار بین میزان غلظت سرمی HDL-C و اندازه محیط اسکروتوم همبستگی مثبت مشاهده می‌شود.

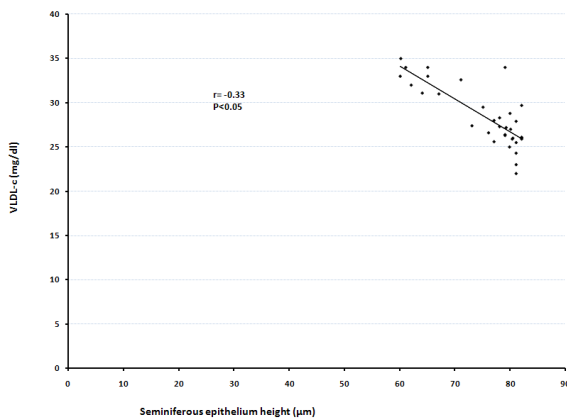

نمودار ۵- ارتباط بین میزان HDL-C سرمی و غلظت تستوسترون. در این نمودار بین میزان HDL-C سرمی و غلظت تستوسترون همبستگی مثبت مشاهده می‌شود.

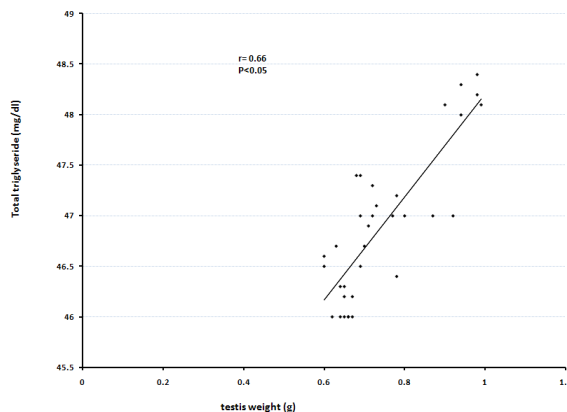

نمودار ۶- ارتباط بین مقادیر سرمی تری گلیسرید و قطر سلول‌های لیدیک در ساختار بافتی بیضه موش سوری. در این نمودار بین میزان سرمی تری گلیسرید و قطر سلول‌های لیدیک همبستگی منفی مشاهده می‌شود.

نتایج این تحقیق نشان داد که بین غلظت سرمی تری‌گلیسرید و VLDL-C با ارتفاع اپیتلیوم زایای لوله‌های اسپرم ساز بیضه همبستگی منفی وجود دارد، موافق با این یافته Ergun و همکاران (۲۰۰۷) است که گزارش نمودند که در انسان افزایش میزان سرمی تری‌گلیسرید و VLDL-C اثرات زیان باری بر روی اسپرماتوزن به جا می‌گذارد و موجب کاهش تحرک اسپرماتوزوئید می‌شود (۴). در مطالعه حاضر از جمله دلایل این همبستگی منفی این است که لیپیدهای غیرقطبی مانند تری‌گلیسرید به میزان ناچیز در ساخت اسپرماتوزوئید مورد استفاده قرار می‌گیرند (۲). به نظر می‌رسد که اثرات سوء تری‌گلیسرید بر روی سلول‌های جنسی موجود در لوله‌های اسپرم ساز بیضه، به دلیل آسیب رساندن به غشای سلولی آن و اختلال در تمامیت، سیالیت و ثبات آن باشد (۱۹).

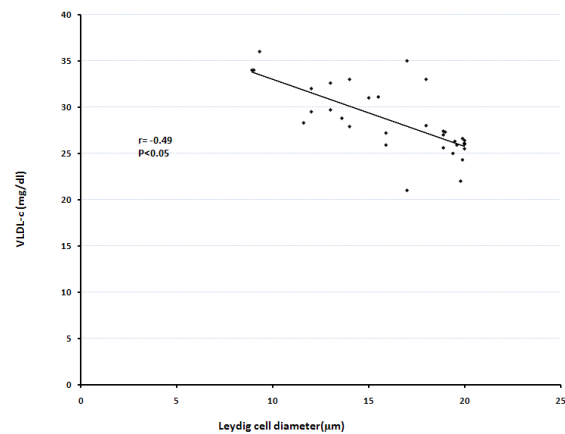

نمودار ۹- ارتباط بین مقادیر سرمی VLDL-C و ارتفاع اپیتلیوم زایای لوله‌های اسپرم ساز در ساختار بافتی بیضه موش سوری. در این نمودار بین میزان سرمی VLDL-C و ارتفاع اپیتلیوم زایای لوله‌های اسپرم ساز همبستگی منفی مشاهده می‌شود.

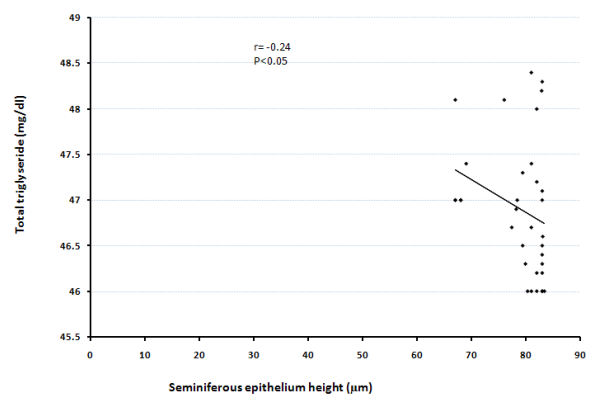

نمودار ۱۰- ارتباط بین مقادیر سرمی تری‌گلیسرید و وزن بیضه در موش سوری. در این نمودار بین میزان سرمی تری‌گلیسرید و وزن بیضه همبستگی منفی مشاهده می‌شود.

لیپیدها را بر عهده دارند (۱۶، ۲). همچنین داربست موجود در بین لوله‌های اسپرم ساز و مویرگ‌های خونی بیضه، از عبور و مرور LDL-C و VLDL-C جلوگیری نموده و تنها اجازه تبادل ذرات HDL-C و تحویل کلسترول موجود در آن به سلول‌های سرتولی را می‌دهد (۱۷). بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که در ساختار بیضه، کلسترول موجود در HDL-C در مقایسه با سایر ترکیبات لیپیدی سرم، علاوه بر به کارگیری برای ساخت تستوسترون، جهت تغذیه سلول‌های جنسی در حال ساخت نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد. موافق با این یافته‌ها، Padron و همکاران (۱۹۸۹) به بررسی ارتباط بین میزان لیپیدهای سرم با عملکرد بیضه در افراد سالم و مبتلا به هیپرلیپوپروتئینمی اولیه پرداختند و گزارش کردند که همواره بین مقادیر HDL-C سرم و میزان زنده مانی و همچنین دانستیه اسپرماتوزوئید همبستگی مثبت وجود دارد (۱۸).

نمودار ۷- ارتباط بین مقادیر سرمی VLDL-C و قطر سلول‌های لیدیگ در ساختار بافتی بیضه موش سوری. در این نمودار بین میزان سرمی VLDL-C و قطر سلول‌های لیدیگ همبستگی منفی مشاهده می‌شود.

نمودار ۸- ارتباط بین مقادیر سرمی تری‌گلیسرید و ارتفاع اپیتلیوم زایای لوله‌های اسپرم ساز بیضه در ساختار بافتی بیضه موش سوری. در این نمودار بین میزان سرمی تری‌گلیسرید و ارتفاع اپیتلیوم زایای لوله‌های اسپرم ساز همبستگی منفی مشاهده می‌شود.

مثبت دارد. همچنین هیپرتری گلیسریدی موجب کاهش تعداد سلول‌های جنسی و پشتیبان در بافت بیضه می‌شود و ممکن است بر روی باروری حیوان اثرات مخربی داشته باشد. با این وجود مطالعات بیشتری از جمله انجام بررسی‌های بافتی در سطح میکروسکوپ الکترونی جهت نائل آمدن به مکانیسم یا مکانیسم‌هایی که طی آن تاثیرات فوق‌الذکر اعمال می‌شود لازم است.

تشکر و قدردانی

از جناب آقای دکتر مهدی پورمهدی بروجنی استاد دانشکده دامپزشکی دانشگاه شهید چمران اهواز بابت انجام تحلیل آماری داده‌ها و از زحمات آقای رضا هوشمندفر کارشناس محترم بخش بیوشیمی و آقای عبدالله جعفرزاده کارشناس محترم بخش بافت‌شناسی دانشکده پیرادامپزشکی دانشگاه ایلام برای کمک به انجام بخش‌های عملی این مطالعه تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

به علاوه، Padron و همکاران (۱۹۸۹) گزارش نموده‌اند که در انسان بین غلظت سرمی دی‌هیدروتستوسترون و مورفولوژی اسپرم با سطح تری گلیسرید تام (۱۸) و همچنین بین نسبت تری گلیسرید به آپولیپوپروتئین‌های B پلاسما با سطح سرمی تستوسترون (۲۰) همبستگی منفی وجود دارد. به علاوه Diaz-Fontdevilla و Bustos-Obregon (۱۹۹۳) نشان داداند که هیپرتری گلیسریدی موجب کاهش توانایی انجام واکنش آکروزومی در اسپرماتوزوئید و اختلال در ساختار آن در خرگوش می‌شود (۵). در این مطالعه، مقادیر سرمی تری گلیسرید با وزن بیضه همبستگی مثبتی را نشان داد. این احتمال می‌رود که افزایش سطح سرمی تری گلیسرید، موجب افزایش تعداد رگ‌های خونی، تعداد رگ‌های لنفاوی و همچنین افزایش توده بافت چربی در ساختار بافتی بیضه و در نتیجه افزایش وزن آن گردد (۱۰).

به طور کلی نتایج این مطالعه نشان داد که میزان HDL-c سرم با جمعیت سلول‌های جنسی و پشتیبان بافت بیضه و همچنین فعالیت ترشحی سلول‌های لیدیگ بیضه ارتباط

REFERENCES

1. Rana AP, Majumder GC, Misra S, Ghosh A. Lipid changes of goat sperm plasma membrane during epididymal maturation. *Biochim Biophys Acta* 1991; 1061:185-96.
2. Speake BK, Surai PF, Rooke JA, Editors. Regulation of avian and mammalian sperm production by dietary manipulation. Champaign, Illinois: AOCS Press; 2003. 96-117.
3. Gulaya NM, Margitich VM, Govseeva NM, Klimashevsky VM, Gorpynchenko II, Boyko MI. Phospholipid composition of human sperm and seminal plasma in relation to sperm fertility. *Arch Androl* 2001; 46:169-75.
4. Ergün A, Köse SK, Aydos K, Ata A, Avci A. Correlation of seminal parameters with serum lipid profile and sex hormones. *Arch Androl* 2007; 53:21-23.
5. Diaz-Fontdevilla M, Bustos-Obregon E. Cholesterol and polyunsaturated acid enriched diet: effect on kinetics of the acrosome reaction in rabbit spermatozoa. *Mol Reprod Dev* 1993; 35:176-80.
6. Havel RJ, Kane JP, Editors. Structure and metabolism of plasma lipoproteins. New York: McGraw-Hill; 2001.
7. Gwynne JT, Hess B, Hughes T, Rountree R, Mahaffee D. The role of serum high density lipoproteins in adrenal steroidogenesis. *Endocr Res* 1984-1985; 10:411-30.
8. Bruits CA, Ashwood RF, Editor. Tietz textbook of clinical chemistry. 2nd ed; Philadelphia: WB Saunders; 1994.
9. Faridha A, Faisal K, Akbarsha MA. Duration-dependent histopathological and histometric changes in the testis of aflatoxin B1-treated mice. *J Endocrinol Reprod* 2006; 102: 117-33.
10. Leal MC, Becker-silva SC, Chiarini-Garcia H, Franca LR. Sertoli cell efficiency and daily sperm production in goats (*capra hircus*). *Anim Reprod* 2004; 1: 122-28.
11. Ewing LL, Zirkin BR, Cochran RC, Kromann N, Peters C, Ruiz-Bravo N. Testosterone secretion by rat, rabbit, guinea pig, dog, and hamster testes perfused in vitro: correlation with Leydig cell mass. *Endocrinology* 1979; 105:1135-42.
12. Klinefelter GR, Ewing LL. Maintenance of testosterone production by purified adult rat Leydig cells for 3 days in vitro. *In Vitro Cell Dev Biol* 1989; 25:283-88.
13. Nolan CJ, Neuendorff DA, Godfrey RW, Harms PG, Welsh TH Jr, McArthur NH, Randel RD. Influence of dietary energy intake on prepubertal development of Brahman bulls. *J Anim Sci* 1990; 68:1087-96.
14. Garrett RH, Grisham CM, Editors. Biochemistry. 3rd ed. Belmont, CA: Thomson/Brooks Cole; 2007.
15. Bauchart D. Lipid absorption and transport in ruminants. *J Dairy Sci* 1992; 76: 3864-81.

16. Orth JM, Gunsalus GL, Lamperti AA. Evidence from Sertoli cell-depleted rats indicates that spermatid number in adults depends on numbers of Sertoli cells produced during perinatal development. *Endocrinology* 1988; 122:787-94.
17. Maboundou JC, Fofana M, Fresnel J, Bocquet J, Le Goff D. Effect of lipoproteins on cholesterol synthesis in rat Sertoli cells. *Biochem Cell Biol* 1995; 73:67-72.
18. Padrón RS, Más J, Zamora R, Riverol F, Licea M, Mallea L, et al. Lipids and testicular function. *Int Urol Nephrol* 1989; 21:515-19.
19. Meizel S. The importance of hydrolytic enzymes to an exocytotic event, the mammalian sperm acrosome reaction. *Biol Rev Camb Philos Soc* 1984; 59:125-57.
20. Perova NV, Gerasimova EN, Chernysheva NP, Nikitina NA, Shcherbakova IA. Change in the apoproteins of very low density lipoproteins in the blood in hypertriglyceridemia. *Vopr Med Khim* 1979; 25:185-92. [In Russian]